

**BISKOPENS VISITASFOREDRAG
VISITAS I TROMSØYSUND OG ULLSFJORD SOKN
TROMSØ DOMPROSTI I NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME
18.-20. OG 23. FEBRUAR 2020**

Kjære Tromsøysund og Ullsfjord menigheter. Takk for gode og innholdsrike dager sammen med dere disse dagene. Sammen med domprost Stig Lægdene og rådgiverne Kristian Due, Steinar Sneås Skauge har jeg hatt noen flotte og interessante dager i menighetene.

En bispevisitas har flere formål. Den handler om at biskopen skal se menighetene og de ansatte der. Ordet biskop kommer av det greske ordet for å se. Vi kjenner det kanskje fra peri-skop, tele-skop og altså bi-skop. Biskopen er en som skal se, og når jeg er på visitas ser jeg. Vi skal altså komme mer tilbake til hva jeg har sett senere. Biskopen ser ikke bare. Når jeg er på visitas vil jeg også komme med noen tanker om hvordan kirken på det aktuelle stedet fungerer og kan fungere enda bedre. Det vil jeg også gjøre nå. En bispevisitas handler også om å gjøre det klarere at menigheten står i en større sammenheng. Dere er ikke bare Tromsøysund og Ullsfjord menigheter. Dere er en del av Tromsø domprosti som er en del av Nord-Hålogaland bispedømme. Vi igjen er en del av Den norske kirke som er en del av den store kirken i verden. Vi har også ekstra nære bånd til kirkene i Finland, Sverige og Russland, noe dere her i Tromsøysund kjenner spesielt godt. Fellesskap med de andre kristne menighetene i Tromsø er også viktig i denne sammenhengen. Dere er ikke enkeltstående enheter, men en integrert del av en verdensvid kirke som blomstrer som aldri før.

Kirken er en verdensvid kirke. Vi står ikke isolert og alene. Kirken står for et budskap og et håp som vi formidler, ikke bare i ord og handlinger, men også i form av bygget. Tromsdalen kirke, Ishavskatedralen, viser dette på en enestående måte. Den ligger slik til i byen at alle som er i Tromsø, fastboende og turister, blir minnet om kirkens budskap. Jesus Kristus som døde og stod opp for oss. Dette perspektivet med denne menigheten er også noe som har blitt tematisert i denne visitasen.

Temaet for visitasen har vært «Fellesskap på kryss og tvers», og vi har virkelig vært på kryss og tvers. Jeg vil gi tilbake noe av dette, og la flere få høre hva som har skjedd disse dagene.

TIRSDAG

Visitasen begynte med enkeltsamtaler med de som er tilsatt i vigslede stillinger. Dette er en fast og viktig del av visitasene og biskopens tilsyn med de ansatte, og noe jeg har brukt mye tid på disse dagene.

Deretter besøkte vi Otium. Vi fikk en nydelig lunch og hadde andakt, men vi fikk også en omvisning og innføring i driften. Jeg fikk et svært godt inntrykk av Otium og av forholdene for dem som bor der. Otium er en stor institusjon, men jeg fikk inntrykk av at det er godt å bo på Otium, og at Otium har blitt en berikelse for bydelen og byen. Det er også en arena menigheten kan samarbeide med og jobbe inn i.

Tirsdag var det også felles stabsmøte for de ansatte i de to stabene. Det ble ganske mange folk. Det gjorde inntrykk på meg å høre hvordan stabsmedlemmene snakket om hverandre. I en så stor stab som skal balansere både den enorme turistvirksomheten og vanlig menighetsdrift, vil det lett komme gnisninger og uenigheter. Det var veldig fint å høre hvordan den ene etter den andre skrøt av stabsfellesskapet og pekte på et godt samarbeid

som et positivt aspekt ved å jobbe i kirken. Noe flere tok opp som en utfordring, var det å bygge menighet. Tromsøysund menighet har gode tall på oppmøtestatistikken, men likevel oppleves det både her og i Ullsfjord at det er forholdsvis få som går jevnlig til gudstjeneste. Det må være ulike måter å bygge menighet på i to så ulike menigheter, men kjernen i det vi gjør er uansett det samme: Dåpens felleskap i Jesus Kristus.

Tirsdagen ble avsluttet med møte med de to menighetsrådene. Dere er velsignet med to menighetsråd som har tanker for hvordan de vil at menighetene skal drives og hva som er best for deres lokalsamfunn.

Dere er menigheter i områder med sterk samisk og kvensk historie og også levende kultur. Det var derfor positivt å høre at det var klare tanker om å ta samisk språk mer inn i gudstjenestene og i trosopplæringen, noe også skolegudstjenesten i Lakselvbukt kirke på torsdag var et godt eksempel på. Jeg er også glad for at det utenfor kirken her snart skal reises en tredje flaggstang som skal bli prydet av kvenflagget. Begge menighetene har et uforløst potensiale med tanke på å gjenspeile den sammensatte kulturelle miksen dette området er en del av. Jeg har godt håp om at dette vil komme tydeligere fram etter hvert.

Misjon, diakoni og ikke minst kirkesaken i Ramfjord ble også et tema under menighetsrådsmøtet. Dette kommer jeg tilbake til senere i foredraget.

ONSDAG

Onsdag hadde jeg et spennende møte med de tilsatte som har hovedansvar for turistvirksomheten. Dette var en god og interessant prat, og det er godt å oppleve at turistvirksomheten blir sett på som en integrert del av menighetens arbeid, og ikke en «stat i staten» som det har lett for å bli. Jeg tenker det er helt essensielt at dette arbeidet blir holdt sammen med det øvrige arbeidet i menigheten og sett på som menighetens arbeid. Det er noe som skal tjene Gud, mennesker og kirken, ikke noe som først og fremst skal generere økonomisk gevinst. Det er dilemmaer og problemstillinger vi nok aldri kommer helt til rette med når vi åpner en kirke for å ta imot turister og utvikler kulturarrangementer for dem. Uttrykk for dette er for eksempel hva slags varer som blir solgt i suvenirbutikken, at konsertprogrammet er et kirkelig preg, og at folk som ønsker å be, tilhører menigheten eller ser ut til å ha lite penger, kommer inn gratis. Det er også viktig at mennesker som er i nød eller kriser blir ivaretatt og at det er rutiner for hvordan en møter dem.

Etter møtet med de ansatte fikk vi være med på Nattergalenes øving. Dette er bare ett av 5 og et halvt kor Tromsøysund menighet har. Det halve koret er Ishavsguttene som er et samarbeid med Grønnåsen menighet. Det sier noe om det enorme kirkemusikalske arbeidet som drives her i menigheten: korvirksomhet, liturgisk musikk og ikke minst den enorme konsertvirksomheten. Tromsdalen kirke er av de desidert største konsertarrangørene i hele landet. Korarbeid samler så mye av det vi driver med i kirken i en aktivitet. Det er trosopplæring, diakoni, opplæring i liturgi, det er tilhørighet. Nattergalene var vakkert å høre på både på onsdag og i gudstjenesten i dag. Og det virket som om de koste seg. Jeg trivdes i alle fall veldig på korøvelse!

Onsdag kveld fikk jeg et veldig sterkt møte: sorggruppe for etterlatte etter selvmord. På en liten time fikk jeg møte mennesker som har opplevd det verste man kan tenke seg. Det var godt å se hvordan de kan støtte hverandre, og jeg er dypt takknemlig over at vi i kirka kan ha et slikt diakonalt arbeid! Dette er et arbeid som inviterer folk fra hele Tromsø. Det er

mange so har tatt sitt liv de siste årene. Jeg tror det er viktig og riktig at vi snakker om det.
]

Kvelden ble avsluttet i med besøk hos Ten Sing og speideren. Det er supert med et levende Ten Sing-miljø i Tromsø. Her driver dere et viktig arbeid på vegne av kirken i hele byen, og jeg vet at det er ungdom fra svært ulike deler av kommunen som er innom koret. Speidermøtet vi var innom var et samarbeid med speidergruppen i Elverhøy menighet. Jeg oppmuntrer gjerne til samarbeid mellom menighetene i byen her, og det er flott å se at dere på flere områder er i forkant av mine oppmuntringer. Ungdomsarbeidet jeg møtte her på onsdag er noe av det viktigste vi gjør som kirke. Det er fra miljøer som det dere har her at framtidens ansatte i kirken vil bli hentet. Vi har en rekrutteringskrise i kirken nå, og det viktigste vi gjør for å øke rekrutteringen til de ulike tjenestene i kirken er å bygge gode, sunne, levedyktige ungdomsmiljøer.

TORS DAG

Vi startet dagen med skolegudstjeneste i Lakselvbukt. Det var en flott gudstjeneste med mange barn. Også Laksvatn skole var med på denne gudstjenesten. Det er spennende, for Laksvatn ligger i et annet sokn, en annen kommune og et annet prosti. Likevel er det en naturlig samarbeidspartner, og jeg vil oppfordre dere til å utvikle samarbeid med Balsfjord sokn der det er naturlig. Det kan dere begge tjene på.

Gudstjenesten var som sagt flott, og etterpå fikk jeg den vanskelige oppgaven å svare på spørsmål fra elevene.» Hva er meningen med livet?», «hva skjer når vi dør?», og lignende «lette» spørsmål. Det er ikke alltid like enkelt å være biskop, skal jeg si dere.

Rundt langbord med nydelig kjøttsuppe hadde vi så en samtale om troens plass i livene våre og om livet i Lakselvbukt både nå og tidligere. Rundt bordet satt vi, mennesker fra 11 til 78 år, med hver våre fortellinger og perspektiv på livet. Det var læstadianere, det var de som sa at de ikke trodde, de som fant fellesskap i kirken i konfirmasjonstiden og en biskop. Sammen fikk vi en samtale om store spørsmål i livet. Vi løste ingen verdensproblemer, og det var heller ikke meningen. Kanskje viste også samtalen at det ikke er så enkelt å bygge fellesskap på kryss og tvers, hverken mellom generasjoner eller ulike måter å tenke om kristendom og tro på. Men samtalen kan kanskje være et bidrag til en prosess for å gjøre Lakselvbukt og de andre bygdene til steder å utvikle fellesskap på kryss og tvers? Mitt håp er også at det kan bidra til at vi anerkjenner hverandre som kristne søsken, selv om vi tenker ulikt om viktige og vanskelige saker.

Vi dro videre til bo- og servicesenteret i Lakselvbukt. Det var et fint, ganske kort stopp, der vi fikk tid til å hilse på beboere og ansatte, syngende noen salmer og drikke en kopp kaffe. Det var tydelig at også dette var en god plass å være. Jeg er glad over å høre at man nå tar opp igjen praksisen med andakter og faste besøk her.

Vi satte oss i bilen og kjørte til tomte som er satt av til kirkebygg i Ramfjord. Etter en rask kikk på tomte dro vi til bosenteret på Fagernes hvor det var møte om kirkeplanene.

Planene om kirke i Ramfjord er spennende, og det er et veldig stilig bygg dere har skisser for. Jeg vil berømme arbeidet kirkeforeningen har lagt ned år etter år, og det er imponerende for en sum som har blitt samlet inn: 2 millioner kr. Sokneprest May Line Angell og Jon Birkelund holdt foredrag, I sistnevnte foredrag ble de historiske linjene gått gjennom, og det var interessant å se hvordan denne saken har bølget fram og tilbake i 90 år.

Vi har flere steder i bispedømmet vårt med behov for kirke, og Ramfjord er helt klart et sted som trenger en kirke. Så er det likevel slik at dette ikke kan settes opp mot håpet om å få bygd kirke i Sandnessund. Det betyr at en finansiering via fellesråd og kommune neppe er aktuell. Det kom tydelig fram på møtet at dere er klar over dette, og det ble skissert løsninger der det søkes andre kilder til finansiering, og ikke minst at menighetsrådet står for en stor egenandel. Det er noe dere har råd til, slik jeg forstår det, og der stiller dere i en helt egen klasse i kirken i Nord-Norge. Det er nok også den eneste farbare veien. Om dette skal skje, er det likevel helt sentralt at dere har en tett dialog med fellesrådet og en plan for hvordan driften av en kirke skal finansieres. Jeg håper det vil være mulig å realisere kirke i Ramfjord. Det er et vekstområde der det er planlagt store utbygginger i årene som kommer, det er et område der det er langt til nærmeste kirke og ikke minst er det et område som historisk har vært et møtepunkt for norsk, samisk og kvensk kultur.

Kvelden på Fagernes ble avsluttet med gudstjeneste i bosenteret. Det var en fin gudstjeneste, men samtidig viste den tydelig behovet for et bedre bygg.

Helt til slutt fikk vi nyte en nydelig Nordlyskonsert i Ishavskatedralen. Det er vanskelig å beskrive musikk, en god opplevelse på alle måter. Jeg vil berømme at konserten hadde et klart kirkelig preg. Mye av stoffet som ble framført var fra Nord-Norge, og det var både moderne og eldre musikk/salmer. Det er ikke vanskelig å forstå at folk strømmer til disse konsertene. Man trenger ikke være turist for å ha glede av disse sene kveldskonsertene her i kirka!

MISJON

Denne konserten fører oss over i et av punktene jeg vil ta opp med dere. Ullsfjord menighet har ikke misjonsavtale, og det har vel formelt ikke Tromsdalen heller selv om jeg vil si at arbeidet med vennskapsmenigheten i Arkhangelsk er et veldig godt eksempel på viktige aspekt ved misjonsarbeid. For misjon handler i stor grad om gjensidig utveksling, slik det skjer gjennom vennsksarbeidet med Arkhangelsk.

Et globalt misjonsprosjekt er en ressurs inn i det lokale menighetsarbeidet. Et misjonsprosjekt knytter den lokale menigheten til den verdensvide kirkens arbeid. Vi ser at vi er del av en større helhet, bygger fellesskap på tvers av kulturer og grenser. Vi støtter det diakonale og misjonale arbeidet den lokale kirken et annet sted i verden driver. Vi engasjerer oss sammen for rettferdighet, frihet og trygghet. Og ikke minst, vi kan bli inspirert til hvordan vi selv kan engasjere oss lokalt i vår egen menighet med omsorg, evangelieformidling og samfunnsengasjement. Jeg håper Ullsfjord kan gå inn i et misjonsprosjekt igjen. Jeg så oppslag om det forrige prosjektet hengende i kirken i Lakselvbukt, så det er tradisjoner å gripe tak i her.

Tromsøysund menighet har misjonsprosjekt knyttet til Det norske misjonsselskap sitt engasjement i media-arbeid i Midt-Østen: SAT-7 (uttales sat-seven). Det er jeg veldig glad for.

Hit til denne kirken kommer tusenvis på tusenvis av mennesker. Hvordan skal vi nå disse menneskene som kommer hit med evangeliet? Hvordan kan vi gjøre besøket til en åndelig opplevelse, mer enn et rent turistbesøk. Jeg tror vi kan begynne med å se på gjestene mer som pilegrimer og mindre som turister. I fjor var jeg på pilegrimsseilas til Trondenes kirke og lærte mye om det å være en pilegrim. Og et viktig poeng der er kirken man kommer fram

til. Møtet med Gud. De som kommer hit har også kirken som mål. Alle er selvsagt ikke pilegrimer, men jeg tror mange får flotte åndelige opplevelser ved å komme hit. Og om vi tenker på dem som pilegrimer, kan vi også forme hvordan vi møter dem. Blir man møtt som en pilegrim er det større sjanse for at man ser seg selv som en pilegrim. Verden står på trappen deres og søker kirken, og deres enorme oppgave som kirke er å vise dem Jesus.

FELLESSKAP PÅ KRYSS OG TVERS

Dette er temaet for visitasen. Det har i seg det å binde sammen pilegrimer og kjernemenighet, bygd og by, stor og liten, gammel og ung og ikke minst de ulike meningene og kulturuttrykkene man finner i menighetene deres. Det er to menigheter med sterke læstadianske miljøer og tradisjoner, men også med klare folkekirkelige tradisjoner. I begge menighetene er det kvinnelig sokneprest. Det er det mange som er svært glade for, men det er også miljøer som synes det er krevende. I en slik situasjon er det viktig å opptre klokt og ta hverandre i beste mening, og samtidig snakke sant og åpent om det som skiller. Jeg håper at dere klarer å håndtere dette på en god måte og ser at man har det samme målet. Vi vil alle føre mennesker til Jesus. Jeg vil understreke to punkter: Den læstadianske bevegelsen er en sentral del av kirken vår her i nord, og hører hjemme i vår kirke. Og samtidig: Kvinnelige prester er rett kalte prester og har en likeverdig prestetjeneste med sine mannlige kolleger. Jeg står fullt og helt bak dem og deres tjeneste.

Når «bymenigheten» ser «bygdemenigheten» i Ramfjord og vil bygge kirke er det et uttrykk for kjærlighet og forståelse på kryss og tvers. Når de ulike fløyene i kirkelandskapet snakker godt om hverandre er det et uttrykk for kjærlighet og forståelse på kryss og tvers. Når faste kirkegjengere setter pris på pilegrimene er det et uttrykk for kjærlighet på kryss og tvers. Dette er ikke lett, men jeg ser at dere nå klarer å leve på kryss og tvers. Jobb videre med dette, og jobb med forståelse og respekt. Dette handler helt grunnleggende om kirkens enhet.

TROSOPPLÆRING

Begge menighetene deres har en del å gå på når det kommer til trosopplæringsarbeidet. Dette har mange grunner som vi ikke skal gå inn i nå, men det er betryggende å se at det nå blir jobbet med ny giv. Jeg vet at mange menigheter har trosopplæringsplaner som ikke er realistiske og der det har vært viktigere å fylle formelle krav i planverket enn å beskrive faktisk trosopplæring. Jeg vil oppfordre dere til å tenke realisme og gjennomførbarhet. Tenk samarbeid mellom soknene, gjerne også mot for eksempel Balsfjord eller sokn i Tromsø. Og tenk stort om det kontinuerlige arbeidet og korene. Dette er uvurderlig arbeid som i aller høyeste grad er trosopplæring. Nå skal også dette rapporteres på en annen måte, noe som gjør at samarbeidet vil bli tydeligere. Og ta med dere det som ble sagt om samisk i trosopplæringen. Her vet jeg at for eksempel menighetene på Kvaløya har utarbeidet et spennende opplegg det kan være verdt å se mer på.

DIAKONI

Det blir gjort et stort diakonalt arbeid i menighetene. Ullsfjord har egen diakoniplan, noe Tromsøysund ikke har. Diakonien er av kirkens grunnpilarer, og jeg håper dere utvikler dette arbeidet. Det være seg i så forskjellige former som hjemmebesøk og drøs på butikken på bygda, til å se om det kan være naturlig å tilby diakonale tjenester, som korte samtaler for eksempel, til pilegrimene som kommer hit. Arbeid på Bo- og Servicesenteret i Lakselvbukt har blitt nevnt, og potensialet på Otium er stort. Kanskje kan man der få til noe lignende som det som skjer på Kvaløysletta sykehjem der kirken og kommunen har samarbeidet om en diakonstilling? Og så ser jeg noen mangle: Jeg har ikke hørt noe om

mennesker med særlige behov i noen av menighetene deres? Er dette tilfeldig, eller er det et uttrykk for at dette er en glemt gruppe? For noen år siden var det et godt arbeid for mennesker med utviklingshemming her i Tromsdalen kirke. Jeg sier ikke hva som skal skje, men jeg håper og tror det arbeides med dette.

FINNKROKEN

Allerede i 2008 ble søndre Reinøy overført til Karlsøy kommune. Likevel har den kirkelige betjening vært her fra Tromsdalen. Nå er det tatt en avgjørelse, og fra palmesøndag i år overføres også den kirkelige betjening til Karlsøy sokn. Dette blir markert på gudstjenesten i Finnkroken på palmesøndag.

UTFORDRINGER

Jeg vil til slutt, som jeg gjør i alle visitasforedrag, gi dere noen konkrete utfordringer. Noe til Ullsfjord, noe til Tromsøysund og mest til dere begge.

Samisk

Jobb med å ta inn mer samisk språk i gudstjenestene og trosopplæringen deres. Det kommer nå en liten revisjon av gudstjenesteordningen, noe som er en glimrende mulighet for å gjøre noe med dette. Ta tak i dette slik at den samiske konteksten dere står i kommer mer til uttrykk i gudstjenestene.

Misjon

Jeg vil utfordre Ullsfjord menighet til å inngå en misjonsavtale gjennom Samarbeid Menighet og Misjon som Den norske kirke og mange av misjonsorganisasjonene har. Vi har en mann på bispedømmekontoret som gjerne hjelper dere med å finne prosjekter som passer for mindre menigheter.

Jeg vil utfordre Tromsøysund til å jobbe med hvordan dere kan nå den mengden av mennesker som kommer til dere hver eneste dag. Dere har en enestående mulighet her. Hvordan man best griper den an, vet ikke jeg, men jeg ber dere jobbe videre med dette.

Inkluderende kirkeliv

Har dere det nødvendige fokuset på å legge til rette for mennesker med ulike behov? Jeg ber dere nå om å ta dette temaet, og jobbe for at alle, også mennesker med særlige tilpasningsbehov, finner sitt hjem i menighetene deres.

Kirkebygg

Jeg vet ikke om det er nødvendig, men jeg vil utfordre Tromsøysund menighet om å jobbe videre med planene om kirke i Ramfjorden.

TAKK FOR MEG

Takk for meg for denne gang. Det er et privilegium å få være biskop og bli kjent med det samvittighetsfulle, gode arbeidet som blir gjort for å spre evangeliet i Troms, Finnmark og Svalbard. Tromsøysund og Ullsfjord har vist meg dette igjen og igjen, og dette er to menigheter det er all grunn til å være både glade i og stolte av. Stor takk til alle som har vært med å forberede og gjennomføre visitasen, og særlig takk til domprost Stig som har ledet arbeidet. Domprosten kommer også til å følge opp visitasen.

Gud velsigne dere alle